

Finnmark fylkeskommune Finnmárkku fylkkagielda

Sentraladministrasjonen
Næringsavdelinga

Vår dato: 27.4.2007

Arkivkode: _U40;&13

Gradering: Ugradert

Vår referanse: 07/00084-2/

Deres referanse:

Vår saksbehandler: Hans Inge Gloppen

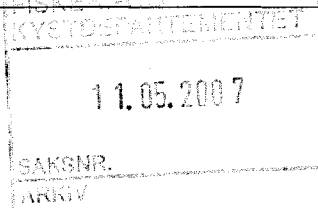
tlf. +47 78 96 21 04

hans.inge.gloppen@ffk.no

Fiskeri- og kystdepartementet,
v/statsråd Helga Pedersen
Postboks 8118 Dep, 0032 OSLO

ADRESSERT TIL
POLITISK LEDELSE

Oversendt FIA
for behandling

Rekrutterings- og etableringsordninger for ungdom til fiskeflåten

Finnmark fylkeskommune har de siste årene registrert en urovekkende nedgang i rekrutteringen til landets fiskeflåte. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at det er ekstra stor grunn til bekymring i Finnmark. I 1996 hadde fylket 2.400 personer med fiske som hoved- eller biyrke. Ti år senere, i 2006, er det registrert 1.348 fiskere, hvorav 1.038 personer har fiske som hovedyrke. Over tusen arbeidsplasser i flåteleddet har med andre ord forsvunnet i denne tiårsperioden.

Eldrebølgen

Ser man nærmere på 2006-tallene er det en annen tendens som gir grunnlag for bekymring, og det er alderssammensetningen på fiskerne i Finnmark. Oversikten nedenfor viser bokstavelig talt at eldrebølgen har inntatt fiskeryrket.

Kommune	Fiskere totalt	< 29 år	30-49 år	50 år +
Hammerfest	149	8 %	45 %	47 %
Nordkapp	127	10 %	41 %	49 %
Måsøy	101	9 %	41 %	50 %
Alta	99	14 %	38 %	48 %
Båtsfjord	72	10 %	50 %	40 %
Loppa	70	4 %	39 %	57 %
Hasvik	68	13 %	36 %	51 %
Vardø	59	7 %	54 %	39 %
Berlevåg	51	12 %	49 %	39 %
Gamvik	48	17 %	41 %	42 %
Lebesby	47	6 %	43 %	51 %
Vadsø	37	5 %	57 %	38 %
Porsanger	25	20 %	40 %	40 %
Tana	24	21 %	50 %	29 %
Kvalsund	23	9 %	39 %	52 %
Sør-Varanger	20	5 %	30 %	65 %
Nesseby	16		25 %	75 %
Karasjok	2		50 %	50 %
Totalt	1.038	10 %	43 %	47 %
Antall	1.038	104	446	488

Hovedyrke som fisker fordelt på kommuner i Finnmark.

Tendensen nasjonalt er den samme. I 1990 var 27 prosent av fiskerne i aldersgruppen mellom 20 og 29 år, og 14 prosent av fiskerne mellom 50 og 59 år. I 2006 var kun 15 prosent av Norges fiskere mellom 20 og 29 år, og i stedet har aldersgruppen mellom 50 og 59 år inntatt en dominerende posisjon i yrket.

Postadresse
Sentraladministrasjonen
Fylkeshuset
9815 Vadsø

Besøksadresse
Sentraladministrasjonen
Fylkeshuset
Henry Karlsens plass 1
9800 Vadsø

E-postadresse
postmottak@ffk.no
Internettside
www.ffi.no

Telefon
+47 78 96 20 00
Telefaks
+47 78 96 23 70

Organisasjonsnummer
974 795 159
Bankkonto
49300912051

Rekrutteringssvikten gjenspeiler seg også ved at betydelig færre ungdommer søker opptak til fagopplæring i fiske & fangst og akvakulturfaget. Situasjonen er såpass alvorlig at den kan beskrives som en nasjonal krise, og vi står overfor særdeles store utfordringer i arbeidet med å snu den negative utviklingen.

Satsing på fiskerifag

Skal vi lykkes med snuoperasjonen er det allmenn aksept for at både fiskeri-, sjøfartsnæringa og det offentlige må gjøre felles sak. Fiskeri- og sjøfartsfag må høyt opp på dagsorden som satsningsområder, og nødvendige tiltak på flere plan må iverksettes. Flere av konklusjonene som oppsummeres i rapporten er da også helt i tråd med Finnmark fylkeskommunes oppfatning om både utfordringer og tiltak. Vi vil spesielt trekke fram noen områder som sentrale i fagopplæringsprogrammet for faget fiske & fangst:

En fagopplæring uten reelt innhold, dvs. fisk å arbeide med, vil etter fylkeskommunens syn ikke kunne oppfylle kompetansekravene til en adekvat fagopplæring. Elevene skal ha kompetanse i alle ledd – fra fangst av ulike arter med ulike fangstredskaper, helt fram til produktet ligger i kjøledisken klar for forbrukerne. Dagens opplæringskvoter rekker ikke langt, når VG1 naturbruk og VG2 fiske & fangst må dele på det lille som er. Hypotetisk kan for eksempel både torske-, sei- og hysekvota tas i ett sjøvær, dersom man er ”uheldig” og fangster for godt. Dersom skolene skal kunne tilby en fagopplæring med et reelt innhold, må opplæringskvotene økes betraktelig.

Finnmark fylkeskommune har tidligere registrert en viss uvilje fra fiskerinæringa mot økning av opplæringskvoter til skoleopplæringsfartøylene, med begrunnelse i at da blir det mindre igjen å dele på for de profesjonelle yrkesfiskerne. Det er imidlertid slik at det finnes relativt store kvantum som årlig settes av til forsøksfiske og forskning. Etter fylkeskommunens mening må opplæringskvoter kunne tildeles fra denne potten. Dette vil være særdeles samfunnsnyttig anvendelse av felles naturressurser, særlig tatt i betraktning av at mye av dagens forsøks- og forskningsfiske tilgodeser noen få kommersielle fiskebåtrederi.

En fagopplæring i takt med tiden

Finnmark fylkeskommunen vil også peke på ett moment som rapporten ikke har behandlet eller tatt høyde for, nemlig spørsmålet om dagens fagopplæring tilfredsstiller behovene til dagens virkelighet i fiskeri- og havbruksnæringa;

Fylkeskommunen har registrert at fiskeri- og havbruksnæringa har tilnærmet seg hverandre i innhold og form, ved at stadig flere yrkesutøvere i fiskeriene fangster levende fisk og andre marine arter, som settes i merd for mellomlagring eller videre oppfôring. Det er derfor etter vår oppfatning all grunn til å stille spørsmål, om ikke også dette spesielle fagområdet bør gjøres mer formalisert gjennom skolens tilbud om fagopplæring.

En utvidet fagopplæring i fiskerifag med tilleggskompetanse i akvakultur og vice versa, vil utvilsomt gjøre fagopplæringen mer innholdsrik og attraktivt, og den vil gi elevene en betydelig bredere kompetanseplattform og flere arbeidsmuligheter, enn de har med dagens opplæringsmodeller.

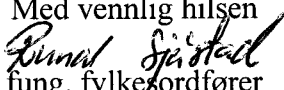
Dette blir konkludert med i et prosjekt som fylkeskommunen gjennom Nordkapp maritime fagskole og videregående skole har arbeidet med de siste to årene. Konklusjonene er basert på tilbakemeldinger fra både de marine næringenes yrkesutøvere og intervjuer av flere titalls elever fra Rogaland, Troms og Finnmark.

Konsekvensen av overfor nevnte prosjektarbeid har resultert i, at fylkeskommunen faktisk har søkt Utdanningsdirektoratet om tillatelse til utprøving av en ny og bedre tilpasset opplæringsmodell, som nettopp tar høyde for dagens virkelighet innen de marine næringsområdene. Vi har store forventninger til at "Finnmarksmodellen for akvakultur og fiskerifag" vil kunne bidra til bedre rekruttering til disse fagområdene, og vi tror at modellen er bedre tilpasset dagens behov for fagkompetanse, i alle fall i Finnmark. For ordens skyld opplyses det om at søknaden som ennå ikke er behandlet i direktoratet, er forankret både administrativt og politisk i fylket.

Etablering som fartøyeier

Fiskeflåten går nå inn i en periode med strukturering for å oppnå bedre lønnsomhet. For Finnmarks del vil dette trolig medføre færre fartøy mellom 11 og 15 meter, noe som igjen vil gjøre nåløyet trangere for ungdom som vil bli mannskap eller fartøyeiere. Den høye gjennomsnittsalderen på de fiskerne som disponerer dagens fiskekvoter, vil i tillegg tvinge fram et omfattende generasjonsskifte i Finnmark. Skal ambisjonene om å rekrutterer flere ungdommer til fiskeryrket oppnås, er det viktig å legge til rette for tiltak som gjør det enklere for ungdom i Finnmark å kjøpe fartøy med kvoterettigheter. På dette området mener Finnmark fylkeskommune at særlig tre tiltak må prioriteres.

1. Finnmark fylkeskommune disponerer i dag et ungdomsfond for flåtefinansiering. Fondet forvaltes av fylkeskommunen og Innovasjon Norge, og har som formål å stimulere til å anskaffe fiskefartøy og fornye flåten i fylket. Det forutsettes at søkeren har bostedsadresse i Finnmark og fortrinnsvis er under 30 år. Dette fondet har begrenset grunnkapital, og for å møte framtidige utfordringer må fondet oppkapitaliseres med midler fra sentralt hold. Finnmark fylkeskommune må i tillegg få disposisjonsrett til fiskekvoter som skal brukes i kombinasjon med dette fondet. Disse fiskekvotene kan hentes fra den avkortingen som er varslet ved sammenslåing av kvoter i flåtegrupper over 15 meter, og kondemnering i flåtegruppen under 15 meter.
2. Unge fiskere som er etablert i gruppe 2 må gis adgang til å kvalifisere for opprykk til gruppe 1. Her benyttes tilgjengelig kvantum gjennom kondemneringsordningen.
3. I landbruket gis det tilskudd (via BU-midlene) til personer under 35 år ved generasjonsskifte i forbindelse med overtakelse av landbrukseiendom. En lignende ordning må innføres i fiskerinæringen.

Med vennlig hilsen

fung. fylkesordfører
Runar Sjøstad